

Versiune anonimată

Traducere

C-758/19 - 1

Cauza C-758/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

16 octombrie 2019

Instanța de trimitere:

Polymeles Protodikeio Athinon (Grecia)

Data deciziei de trimitere:

18 iunie 2019

Reclamant:

OH

Pârât:

ID

[*omissis*]

**POLYMELES PROTODIKEIO ATHINON [Tribunalul de Mare Instanță
din Atena, Grecia]**

[*omissis*]

s-a întrunit în ședință publică la 10 ianuarie 2019 pentru a se pronunța asupra litigiului dintre:

RECLAMANTUL: OH [*omissis*], cu reședința în Atena [*omissis*]

și

PÂRÂTUL: ID [*omissis*], cu reședința în Kifisia, Attica [*omissis*].

[OR 2] Reclamantul solicită admiterea cererii sale din 13 septembrie 2017 [omissis]. [aspecte procedurale]

[omissis]

LUÂND CUNOȘTINȚĂ DE ÎNSCRISURILE DE LA DOSAR, PREZENTA
INSTANȚĂ

DISPUNE ÎN TEMEIUL LEGII

În conformitate cu dispozițiile articolului 343 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Uniunea se bucură, pe teritoriile statelor membre, de privilegiile și imunitățile necesare pentru îndeplinirea misiunii sale în condițiile definite în Protocolul din 8 aprilie 1965 privind privilegiile și imunitățile Uniunii Europene. Același regim se aplică și în cazul Băncii Centrale Europene și al Băncii Europene de Investiții. La rândul său, articolul 11 din Protocolul din 8 aprilie 1965 privind privilegiile și imunitățile Uniunii Europene, în prezent Protocolul nr. 7 anexat la tratat, prevede că, „[p]e teritoriul fiecărui stat membru și indiferent de cetățenia lor, funcționarii și ceilalți agenți ai Uniunii: (a) beneficiază de imunitate de jurisdicție pentru actele îndeplinite în calitatea lor oficială, inclusiv pentru declarațiile verbale sau scrise, sub rezerva aplicării dispozițiilor din tratate care reglementează, pe de o parte, răspunderea funcționarilor și a celorlalți agenți ai Uniunii față de aceasta și, pe de altă parte, competența Curții de Justiție a Uniunii Europene de a soluționa litigiile dintre Uniune și funcționarii și ceilalți agenți ai Uniunii. Aceștia beneficiază de imunitate și după încetarea funcțiilor lor [...]”. La articolul 17 [OR 3] din același protocol se precizează că privilegiile, imunitățile și facilitățile se acordă funcționarilor și celorlalți agenți ai Uniunii exclusiv în interesul Uniunii și că fiecare instituție a Uniunii are obligația de a ridica imunitatea acordată unui funcționar sau unui alt agent în toate situațiile în care consideră că o astfel de ridicare a imunității nu contravine intereselor Uniunii. În sfârșit, articolul 19 din protocol prevede că articolele 11-14 și articolul 17 se aplică membrilor Comisiei. Așadar, dispozițiile articolului 343 TFUE, citate anterior, conferă Uniunii privilegiile și imunitățile necesare pentru îndeplinirea misiunii sale, adică privilegiile și imunitățile legate de exercitarea competențelor acordate acesteia. Întinderea și conținutul lor sunt precizate în Protocolul din 8 aprilie 1965, citat anterior. Curtea de Justiție a Uniunii Europene [denumită în continuare „Curtea”] a apreciat că privilegiile și imunitățile prevăzute de protocolul menționat au caracter funcțional și, prin urmare, sunt limitate la ceea ce este necesar pentru a evita crearea unor obstacole în calea funcționării și a independenței Uniunii. În consecință, imunitatea sau imunitatea de jurisdicție prevăzută de Protocolul nr. 7 la TFUE nu exclude *a priori* competența instanțelor naționale ale statelor membre, ci trebuie să se examineze de la caz la caz dacă un anumit litigiu este de competența instanței Uniunii Europene. De exemplu, s-a reținut că, deși poprirea creanțelor în mâinile Comunităților poate, în anumite condiții, să împiedice funcționarea acestora și să le limiteze independența, se poate, în definitiv, autoriza înființarea popririi în mâinile Comisiei, în calitate de terț, asupra sumelor datorate de aceasta din urmă pârâtului în temeiul unei

locațiuni (Ordonanța Curții din 11 aprilie 1989, SA Générale de Banque/Comisia, C-1/88 SA, EU:C:1989:142, punctele 9 și 15, și Hotărârea Tribunalului din 19 martie 2010, Gollnisch/Parlamentul, T-42/06, EU:T:2010:102, punctul 94). În același context, s-a reținut de asemenea că organismele instituționale nu pot invoca privilegiile și imunitățile în discuție pentru a refuza să furnizeze autorităților judiciare naționale elementele și informațiile pe care le-au colectat [OR 4] cu privire la încălcări ale dreptului Uniunii, întrucât un astfel de refuz ar constitui o încălcare a obligației de colaborare care revine organismelor instituționale în temeiul articolului 4 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană, dar și o încălcare a articolului 19 din protocol (a se vedea Ordonanța Curții din 13 iulie 1990, Zwartveld și alții, C-2/88, EU:C:1990:315, punctele 20 și 21 [omissis]). La rândul său, Tribunalul Funcției Publice a reținut, în cauzele conexe F-124/05 și F-96/06 (Hotărârea din 13 ianuarie 2010, [punctul 231]), că imunitatea de jurisdicție prevăzută la articolul 11 (anterior articolul 12) din Protocolul privind privilegiile și imunitățile îi protejează pe funcționari și pe ceilalți agenți împotriva urmăririi de către autoritățile statelor membre pentru actele îndeplinite în calitate oficială. Pe de altă parte, Curtea, interpretând dispozițiile articolului 8 din protocol, care privesc – la rândul lor – imunitatea membrilor Parlamentului European, a declarat că, pentru a fi acoperită de imunitate, opinia deputatului european trebuie să fie exprimată în cadrul exercitării funcțiilor sale, ceea ce nu se realizează [în mod necesar] în cazul unei declarații date de un deputat european [în afara incintei] Parlamentului European și care a condus la declanșarea urmăririi penale în statul membru de origine sub aspectul săvârșirii infracțiunii de denunțare calomnioasă. În cazul declarațiilor unui deputat european față de care s-a declanșat urmărirea penală în statul membru de origine, este necesar să se constate că „imunitatea prevăzută la articolul 8 din protocol [...] este susceptibilă să împiedice definitiv autoritățile judiciare și instanțele naționale să își exercite competențele corespunzătoare în materie de urmărire și de sancționare a infracțiunilor în scopul de a asigura respectarea ordinii publice pe teritoriul lor și, corelativ, să priveze astfel în totalitate persoanele vătămate prin aceste declarații de accesul la justiție, inclusiv, dacă este cazul, în vederea obținerii reparării prejudiciului suferit în fața instanțelor civile” (Hotărârea Curții din 6 septembrie 2011, Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, punctele 18 și 34, precum și Hotărârea Gollnisch, citată anterior, punctul 58). În sfârșit, Curtea a declarat de asemenea că nu este [OR 5] competentă să soluționeze o acțiune în răspundere delictuală (răspundere extracontractuală) doar pentru motivul că fapta prejudiciabilă a fost săvârșită în incinta Parlamentului European (Hotărârea Curții din 22 martie 1990, Le Pen și Front National, C-201/89). Pe de altă parte, în conformitate cu dispozițiile articolului 3 alineatul 2 din Kodikas Politikis Dikonomias (Codul de procedură civilă elen), sunt excluși din competența instanțelor elene străinii care beneficiază de imunitate de jurisdicție, cu excepția litigiilor având ca obiect drepturi reale imobiliare, pentru motivul că aceste dispoziții se referă numai la străini, iar nu și la cetățenii greci [omissis] [jurisprudență națională]. În plus, potrivit articolului 24 din Codul de procedură civilă elen, cetățenii greci care beneficiază de imunitate de jurisdicție, precum și funcționarii care lucrează în străinătate intră în

competența instanței în circumscripția căreia aveau reședința înainte de începerea mandatului lor sau în cea a instanțelor din capitala statului în cazul în care, înainte de începerea mandatului lor, nu aveau reședința [în Grecia]. Totuși, această din urmă dispoziție pare să contravină normelor de drept primar al Uniunii citate anterior, și anume articolul 343 TFUE și articolele 11, 17 și 19 din Protocolul nr. 7 (Hotărârea Curții [din 15 iulie 1964], *Costa/ENEL*, C-6/64), care prevăd în mod expres imunitatea de jurisdicție a funcționarilor, a celorlalți agenți și a membrilor Comisiei Europene, indiferent de cetățenia lor. Pe de altă parte, potrivit dispozițiilor articolelor 13 și 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană, Comisia Europeană este organismul instituțional colegial al Uniunii prin excelență și, prin urmare, nu se poate considera că membrii săi, comisarii, au calitatea de diplomați sau de ambasadori ai statului membru ai cărui cetățeni sunt, astfel încât să intre în domeniul de aplicare al Convenției de la Viena din [18] aprilie 1961 (ratificată prin Decretul-lege nr. 503/1970) și, în consecință, numai pentru acest motiv, imunitatea lor de jurisdicție să nu se aplice în raport cu instanțele statului de trimitere, și anume statul membru ai cărui cetățeni sunt. În sfârșit, potrivit articolului 267 TFUE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la: (a) interpretarea tratatelor; (b) validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile [OR 6] Uniunii. În consecință, în cazul în care o asemenea chestiune se invocă în fața unei instanțe dintr-un stat membru, această instanță poate, în cazul în care apreciază că o decizie în această privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre, să solicite Curții să se pronunțe cu privire la această chestiune [omissis] [jurisprudență națională].

Prin prezenta cerere, reclamantul susține următoarele: date fiind parcursul său academic, cariera sa profesională și experiența sa în activități desfășurate în Grecia și în străinătate, a acceptat, în anul 2004, o propunere de prestare a propriilor servicii în calitate de consilier juridic special în cadrul Ministerului Sănătății, la a cărui conducere politică se afla pârâtul; ulterior și până în anul 2014, a prestat propriile servicii în beneficiul pârâtului, în cel mai bun interes al acestuia, pentru orice sarcină care îi era încredințată acestuia din urmă (candidatura la președinția republicii, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Externe), asumându-și gestionarea unor aspecte nu numai de natură profesională, ci și cu caracter personal; ca urmare a bunei colaborări și a exercitării eficiente a atribuțiilor sale, l-a urmat pe pârât la Bruxelles, unde acesta din urmă se instalase în calitate de comisar al Uniunii Europene, exercitând funcția de director adjunct al biroului acestuia; în această calitate, se ocupa de portofoliul migrație, afaceri interne și cetățenie, care era încredințat biroului pârâtului, ocupându-se în același timp de securitate și de combaterea criminalității, dar și de probleme personale ale pârâtului; în luna septembrie a anului 2015, pârâtul i-a retras toate sarcinile legate de funcțiile menționate mai sus și i-a încredințat sarcini în materie de combatere a drogurilor și de promovare a politicilor legate de cetățenia Uniunii, ceea ce i se părea umilitor având în vedere meritele sale profesionale și științifice; totuși, deși a continuat să presteze propriile servicii în beneficiul pârâtului în mod exemplar, acesta, în luna aprilie a anului 2016, fără motiv, i-a cerut să își prezinte demisia, precizând că, în caz de refuz, va subscrie rezilierea raportului său de muncă cu

Comisia Europeană; la sfârșitul lunii aprilie a anului 2016, Direcția Generală Resurse Umane și Securitate a Comisiei Europene i-a comunicat încetarea raportului său de muncă [OR 7] cu Comisia Europeană din cauza pierderii formalizate a încrederii pârâtului în privința sa, motiv pentru care nici nu a fost ascultat înainte de adoptarea deciziei de către biroul menționat anterior; împotriva acestei decizii, pe de o parte, a formulat contestație, care a fost respinsă, și, pe de altă parte, a introdus o acțiune în fața Curții; pârâtul, prin emiterea unor declarații ofensive împotriva sa, în sensul unei pierderi a încrederii în privința sa și al unor insuficiențe în îndeplinirea sarcinilor sale, fără nicio motivare și fără a-i da posibilitatea să se apere, a adus atingere demnității și personalității sale și a pus capăt, ca o consecință inevitabilă, raportului său de muncă cu Comisia Europeană; comportamentul culpabil al pârâtului, menționat anterior, i-a cauzat un enorm prejudiciu material – pierderea remunerațiilor din partea Comisiei Europene pentru perioada cuprinsă între 1 noiembrie 2016 și 31 octombrie 2019, în cuantum de 452 299,32 euro –, dar și un prejudiciu moral, întrucât acuzațiile formulate împotriva sa au adus atingere reputației, vieții viitoare și poziției sale în mediile Uniunii Europene și ale organismelor acesteia. Pentru aceste motive, el solicită obligarea pârâtului la (a) plata daunelor materiale cauzate, astfel cum au fost specificate și indicate în cerere, în cuantum de 452 299,32 euro, plus dobânzile legale începând cu data notificării; (b) repararea prejudiciului moral cauzat prin comportamentul său culpabil și ilicit, prin plata cu acest titlu a sumei de 600 000 de euro; (c) retragerea declarațiilor ofensive, false și mincinoase și suportarea cheltuielilor de judecată.

Acțiunea, având obiectul descris mai sus, este îndreptată împotriva unui comisar care, deși are cetățenie elenă, beneficiază de imunitate de jurisdicție, în conformitate cu dispozițiile normative menționate anterior, și anume articolul 343 TFUE și articolele 11, 17 și 19 din protocol. În această privință, în declarația Direcției Generale Resurse Umane și Securitate a Comisiei Europene din 22 decembrie 2017 se precizează că „ID [OR 8], comisar pentru migrație, afaceri interne și cetățenie, beneficiază, în calitate de membru al Comisiei, de imunitate pentru actele săvârșite în calitate oficială, inclusiv pentru declarațiile sale verbale sau scrise, în conformitate cu articolele 11 și 19 din Protocolul nr. 7 privind imunitățile Uniunii Europene. Imunitatea poate fi ridicată de colegiul comisarilor la cererea unei instanțe naționale, în măsura în care o astfel de ridicare a imunității nu contravine intereselor Uniunii”.

În speță, nu se află pe rol nicio procedură penală împotriva comisarului pârât, în temeiul căreia autoritatea judiciară națională competentă să solicite ridicarea imunității, ci o acțiune civilă având ca obiect – astfel cum s-a arătat mai sus – repararea prejudiciului material și a prejudiciului moral.

Prezenta instanță, având în vedere considerațiile juridice enunțate în prima parte a prezentei decizii, consideră că este vorba despre o problemă de interpretare a dispozițiilor, care nu sunt în întregime clare, ale articolul 343 TFUE coroborat cu articolele 11, 17 și 19 din protocol, pentru a căror (interpretare) este competentă exclusiv Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE.

În acest sens, prezenta instanță consideră că trebuie să suspende judecarea cauzei [omissis] și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

[omissis] [textul întrebărilor preliminare, astfel cum sunt formulate în dispozitiv]

[OR 9] PENTRU ACESTE MOTIVE,

Suspendă judecarea cauzei.

Adresează [omissis] Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarele întrebări preliminare:

- 1) Noțiunile de „imunitate de jurisdicție” și de „imunitate” care figurează la articolul 11 din protocol se suprapun, astfel cum sunt enunțate și prin scopul pe care îl urmăresc?
- 2) „Imunitatea de jurisdicție” sau „imunitatea” prevăzută la articolul 11 din protocol cuprinde și acoperă, pe lângă acțiunile penale, și acțiunile civile care sunt formulate împotriva membrilor Comisiei de terți prejudiciați?
- 3) „Imunitatea de jurisdicție” sau „imunitatea” unui comisar poate fi ridicată și în cadrul unei acțiuni civile împotriva sa, precum acțiunea formulată în prezenta cauză? În cazul unui răspuns afirmativ, cine trebuie să inițieze procedura de ridicare a imunității?
- 4) Instanțele Uniunii Europene sunt competente să se pronunțe asupra unei acțiuni în răspundere extracontractuală împotriva unui comisar, așa cum este acțiunea formulată în prezenta cauză?

Data astfel la Atena, la 18 iunie 2019.

[omissis]